

Pernille Wollan Myklebust

Audisme - en litteraturgjennomgang

Hvordan presenteres og forstås begrepet audisme i litteraturen og hvordan kan de forskjellige forståelsene sees i sammenheng?

Bacheloroppgave i Norsk tegnspråk

Veileder: Lindsay Nicole Ferrara

Mai 2021

Pernille Wollan Myklebust

Audisme - en litteraturgjennomgang

Hvordan presenteres og forstås begrepet audisme i litteraturen og hvordan kan de forskjellige forståelsene sees i sammenheng?

Bacheloroppgave i Norsk tegnspråk
Veileder: Lindsay Nicole Ferrara
Mai 2021

Norges teknisk-naturvitenskapelige universitet
Det humanistiske fakultet
Institutt for språk og litteratur

Kunnskap for en bedre verden

Sammendrag

Gjennom problemstillingen «Hvordan presenteres og forstås begrepet audisme i litteraturen og hvordan kan de forskjellige vinklingene og forståelsene av dette begrepet sees i sammenheng?» har denne oppgaven som hensikt å undersøke noe av det litteraturen tar for seg rundt begrepet audisme. Oppgaven tar for seg en teoretisk gjennomgang av de ulike aspektene ved audisme og den deler inn i disse to hovedkategorier, audismeteorier og audismepraksiser. Audismeteorier tar for seg på hvilket nivå i samfunnet audismen oppstår, mens audismepraksiser ser mer på hvordan audismen blir utført av individer eller samfunnsstrukturer og arenaer. Det forsøkes også å gi en oversikt over kryssningene og sammensetningene av audismeteorier og audismepraksiser. Gjennom noen eksempler gitt i litteraturen blir det teoretiske grunnlaget til oppgaven forsøkt tatt i bruk gjennom enkle analyser av disse eksemplene. Hensikten er da å vise at den teoretiske forståelsen av audisme kan anvendes i den «virkelige» verden.

Innhold

Sammendrag	1
Innledning	3
Audisme - hvor kommer det fra?	4
Ulike audismeteorier	5
Individuell audisme.....	5
Institusjonell audisme	6
Metafysisk audisme	7
Laissez-faire audisme.....	8
Omvendt audisme	8
Praksiser av audisme.....	8
Intensjonell, uintensjonell og dysbevisst audisme	9
Åpenlys, skjult og negativt forsterkende audisme	9
Teori og praksiser sett i lys av hverandre	10
Individuell åpenlyst audisme	10
Individuell skjult audisme.....	10
Individuell negativt forsterkende audisme.....	11
Institusjonell åpenlys audisme	11
Institusjonell skjult audisme	11
Institusjonell negativt forsterkende audisme	12
Metafysisk åpenlyst audisme	12
Metafysisk skjult audisme.....	12
Metafysisk negativt forsterkende audisme.....	13
Laissez-faire åpenlys audisme	13
Laissez-faire skjult audisme.....	14
Laissez-faire negativt forsterkende audisme.....	14
Omvendt og dysbevisst audisme.....	14
Litteraturens ulike audismepraktiser	15
Perspektiver på audisme	16
Erfaringsbasert audisme.....	16
Oppsummering.....	19
Referanseliste.....	21

Innledning

Mennesker kommer i alle slags typer og former, noen er flinke i sport mens andre er flinke til å male, noen er teoretisk flinke mens andre foretrekker det praktiske. Alle mennesker er forskjellige og har sine evner og ferdigheter. Mennesker har også ulike forutsetninger og utgangspunkt i livet. Noen mennesker er født friske, andre kan være født med en sykdom eller en allergi, og andre kan være født med en funksjonshemming. En funksjonshemming kan være så mange ting, alt fra å mangle en kroppsdel som en arm eller et bein til å mangle en sans som for eksempel syn eller hørsel. For individer som har en funksjonshemming kan det hende at de må gjøre dagligdagse ting på en litt annerledes måte, ting som andre ikke en gang tenker over.

Kommunikasjon spiller en helt sentral rolle i dagens samfunn og er noe det legges stor vekt på for å ha informasjonsflyt rundt alt som skjer i verden. Kommunikasjon kan skje på mange forskjellige måter. Det kan skje via språket vårt, og formidles blant annet gjennom nyheter i ulike medier, sosiale medier og bildekommunikasjon. Den formen for kommunikasjon vi bruker mest i det daglige er språket vårt. Her finnes det også flere forskjellige kategorier av språk man kan kommunisere gjennom. Noen kommuniserer ved hjelp av talespråk mens andre bruker tegnspråk når de kommuniserer med andre. Det er nok vanlig å tenke at de som bruker tegnspråk er døve og hørselshemmede, men det skal også nevnes at det er ikke kun døve og hørselshemmede som kan bruke tegnspråk. Mange hørende i dag kan og bruker tegnspråk for å kommunisere med hverandre. Det kan for eksempel være at man er oppvokst med døve familiemedlemmer, at man er interessert i språk eller at man har ulike utfordringer som gjør at det er utfordrende å bruke talespråket. Noen bruker også tegnspråk fordi de jobber som tolker. For å si det med andre ord. Det finnes mange forskjellige grunner til at hørende også bruker tegnspråk når de kommuniserer med andre, tegnspråk er altså ikke bare forbeholdt døve og hørselshemmede.

Før vi går enda dypere inn på tegnspråk, er det greit å ha en forståelse av hva som ligger til grunn i definisjonen av døve og hørselshemmede. Store medisinske leksikon definerer døvhets som «totalt eller nesten total manglende evne til å høre.» (Mork & Winther, 2019). På samme måte blir hørselshemming definert som «nedsettelse av hørselen fra ganske lette, kanskje forbigående nedsettelse til fullstendig døvhets» (Winther, 2020). Ergo kan man definisjonsmessig si at hørselshemming er et dekkende begrep, men i denne oppgaven vil både døve og hørselshemmede brukes, da dette er det som går igjen i litteraturen som brukes og det kan være mer beskrivende for å skille mellom individer som har noe hørsel og de som tilnærmet ikke hører i det hele tatt.

I Norge er tegnspråk et minoritetsspråk, som vil si at tegnspråk brukes av en mindre gruppe mennesker i samfunnet vårt. Språket er gjerne en stor del av identiteten for mange med minoritetsspråk, og språket er derfor en viktig faktor som knytter dem sammen. Dette gjelder også døve og de som bruker tegnspråk, noe vi kan se i døvemiljøet i Norge. Døvemiljøet består ikke kun av døve, men også av hørende som bruker tegnspråk og har en tilknytning til dette miljøet. En ting som er viktig å ha med seg er at tegnspråk ikke er funnet opp av en person. Tegnspråket har utviklet seg på samme måte som talespråket og hvert enkelt land har sitt eget tegnspråk. Dette innebærer at tegnspråk ikke er et universelt språk som alle døve i hele verden forstår.

Mange mennesker opplever trolig diskriminering på daglig basis, deriblant også døve og hørselshemmede. Diskriminering vil si å behandle andre på en nedverdiggende måte eller forskjellsbehandle andre mennesker. Dette kan gjelde enkeltpersoner, men også grupper av mennesker. Det kan blant annet være at man fratrukk enkelte grupper mennesker muligheten og rettigheten til å delta på ulike ting og arenaer. Diskrimineringen som døve og hørselshemmede opplever kalles for audisme. Det skal jeg jeg nå belyse.

Denne oppgaven er en litteraturgjennomgang og har sitt grunnlag i noe av litteraturen som er publisert på området audisme. Jeg vil gi en litteraturgjennomgang på hva noen ulike vitenskapelige artikler innenfor temaet presenterer. Oppgaven vil først ta for seg de ulike teoriene av audisme som går igjen i teorien. Deretter vil oppgaven gå videre på de praksisene innen audisme som presenteres. Videre vil jeg forsøke å se på sammenhengen mellom de ulike teoriene og praksisene innen audisme. Til slutt vil jeg se på noen konkrete eksempler som er presentert i litteraturen og forsøke å koble disse eksemplene opp mot noen av teoriene og praksisene. Ettersom dette er en litteraturgjennomgang, vil drøftingen av de ulike temaene holdes til et minimum. Med dette som grunnlag har jeg valgt følgende problemstillingen for oppgaven:

Hvordan presenteres og forstås begrepet audisme i litteraturen, og hvordan kan de forskjellige vinklingene og forståelsene av dette begrepet sees i sammenheng?

Audisme - hvor kommer det fra?

Til tross for at diskriminering av døve og hørselshemmede har eksistert svært lenge, har ordet audisme kun eksistert siden midten av 1970-tallet. Tom Humphries, en døv professor, mente det var på tide å sette ord på undertrykkelsen, diskrimineringen og forskjellsbehandlingen døve ble utsatt for

(Bauman, 2004, s. 239). Bauman (2004) trekker frem Humphries definisjon på audisme som «en forestilling om at man er overlegen basert på ens evne til å høre eller oppføre seg som den som hører» (Bauman, 2004, s. 240), noe som blir selve grunntanken når man går dypere inn i audismebegrepet. Eckert og Rowley (2013) går enda et steg vider og sier at med Humphries definisjon på audisme kan begrepet forstås som «skjevheten og fordommene hørende mennesker har mot døve menneskser» (Eckert & Rowley, 2013, s. 105). Til tross for at diskriminering av døve har fått et begrep, altså audisme, ser man at dette fortsatt er et ganske ukjent og lite brukt begrep i dagens samfunn. Det er i etterkant av Humphries definisjon av audisme på midten av 1970-tallet blitt gitt flere andre definisjoner og utredninger av hva dette begrepet omfatter, men felles for alle definisjonene er de ser på «diskriminering mot individer basert på deres høreevne.» (Bauman, 2004, s. 240).

Atcherson og Wilson (2017) har også sett på opphavet til begrepet audisme. De trekker frem viktigheten av at Humphries kom med sin introduksjon av begrepet audisme i 1975. På denne tiden fantes det ord som beskrev diskriminering av funksjonshemmede, men ingen term som spesifikt dekket diskriminering av døve og hørselshemmede. Det var derfor svært viktig at audisme ble introdusert, slik at man fikk et begrep som dekket nettopp denne formen for diskriminering. De trekker også frem at spesielt skjellsord rundt funksjonshemninger kan bli misbrukt dersom man ikke har et begrep som rommer dette. Nettopp dette styrker viktigheten av å ha et begrep for denne typen diskriminering og trakassering. (Atcherson & Wilson, 2017, s. 19).

Ulike audismeteorier

Til tross for Humphries definisjon av audisme er dette et begrep som rommer mer enn bare en generell definisjon for diskriminering av døve og hørselshemmede. Det finnes ulike audismeteorier som tar beskriver ulike former for og ulike nivåer audisme kan utføres på. Til tross for at audisme er et forholdvis nytt begrep har forskere forsøkt å gå i dybden på dette begrepet og sette lys på ulike forståelser, sider og aspekter ved begrepet audisme. Går vi da til litteraturen finner vi flere av disse formene for audisme beskrevet, og noen av dem vil trekkes frem i denne oppgaven.

Individuell audisme

Individuell audisme blir beskrevet av Bauman (2004) ved at et individ har fordommer og nedlatende adferd mot et annet individ som er døv eller hørselshemmet. Dette kan dreie seg om alt fra tanker og

holdninger til vitser og andre negative handlinger. Individuell audisme skjer også vet at en person dømmer eller antar at et individ er har mindre intelligens eller har mindre sjanse til å lykkes kun basert på individets evne til å høre. Bauman (2004) trekker også frem Humphries tanker om at individuell audisme på mange måter kan sammenlignes med individuell rasisme, hvor forventinger til individer er svært lave i negativ forstand på grunn av at etnisitet (Bauman, 2004, s. 240). Det er også hierarkiske systemer som ikke er så lette å få øye på, men som skaper diskriminering i form av audisme. En hørende kan skaffe seg en dominans over døve og hørselshemmede eller gi den døve restriksjoner i ulike situasjoner og på ulike arenaer. Dette kan føre til at den hørende blir en form for overlegen i situasjonen i forhold til den hørselshemmede, noe som kan føre til at den hørselshemmede blir tvunget til å følge normen eller retningslinjene til den hørende (Bauman, 2004, s. 241). Individuell audisme kan også handle om mer enn bare noen spesifikke situasjoner. Den individuelle audisme dreier seg også om hørende individer som kun på bakgrunn av et annet individs hørselshemming ikke tror personen er i stand til å takle sitt eget liv (Eckert & Rowley, 2013, s. 105).

Institusjonell audisme

Det kan tenkes at alt av audisme er individuell audisme, men disse tankene og holdningene folk har må komme fra et sted. Her kommer institusjonell audisme inn i bildet. Institusjonell audisme går mer på samfunnet enn på det enkelte individ. Døve og hørselshemmede har opp igjennom tiden måtte tilpasse seg det hørende samfunnet både fysisk og pedagogisk (Bauman, 2004, s. 240 – 241). Bauman (2004) bruker David Wellman's definisjon på rasisme som et fordelssystem basert på rase, for å komme med en mulig definisjon på audisme. Definisjonen blir seende slik ut: «et fordelssystem som baserer seg på ens evne til å høre» (Bauman, 2004, s. 241). Institusjonell audisme blir et spesielt relevant tema når man ser på de delene av samfunnet og institusjonene som skal gi et tilbud for alle, også døve og hørselshemmede. Disse samfunnsområdene og institusjonene som for eksempel helsetjenesten eller skoleverket er bygd opp rundt et hørende samfunn og står dermed i fare for å ekskludere døve og hørselshemmede. En slik manglende tilrettelegging for døve og hørselshemmede beskrives som institusjonell audisme (Bauman, 2004, s. 241). Eckert og Rowley (2013) tar Baumans definisjon av institusjonell audisme og ser den i lys av den nyeste litteraturen innen fagområdet og beskriver institusjonell audisme som «et strukturelt system med utnyttende fordel som fokuserer på å opprettholde underordningen av døvesamfunnet med opprinnelse, språk og kultur» (Eckert & Rowley, 2013, s. 106).

Metafysisk audisme

Et av de store vide begrepene innen audisme er metafysisk audisme. Bauman (2004) forklarer metafysikk ved å se på Aristoteles sine tanker om at alle mennesker av natur har et ønske om å vite, blant annet ved å stille spørsmål som begynner med «hva er ...?». Slike spørsmål kan være «Hva er natur?» eller «Hva er mennesket?». Metafysisk tankegang er noe man altså bruker hele tiden uten å tenke over det. Metafysikk er menneskets ønske om å vite hvorfor ting er som de er (Bauman, 2004, s. 242). Med denne grunnforståelsen av metafysikk og spørsmålet «Hva er et menneske?» i tankene kan man se på spørsmålet om hva som binder oss mennesker sammen. Derfra kan man gå enda litt videre og se på hva som skiller mennesker fra dyr. Man sier at en stor del av det som skiller mennesker fra dyr er språket mennesker bruker. Her trekker Bauman (2004) inn en viktig faktor om at språket som skiller mennesker og dyr i seg selv ikke leder til audisme, men det er når man ser på hvordan man definerer språk at ting begynner å bli utfordrende. Det kommer tydeligere frem hvis vi ser på det engelske ordet for språk, «language» som kommer fra det latinske ordet «langue» som betyr tunge. Det er også viktig å ha med seg at når man snakker om språk på denne måten at det ikke er snakk om ulike språk slik som engelsk og spansk, men språk som i for eksempel talespråket (Bauman, 2004, s. 242).

En utfordring som åpenbarer seg når man ser på definisjonen av språk er at det gjennom tidene har blitt satt et likhetstegn mellom språk og talespråk. Det er da utfordringene oppstår. Når språk ligger til grunn i forståelsen av hva et menneske er og det settes et likhetstegn mellom språk og talespråk, vil dette skape audisme ovenfor døve og hørselshemmede. Ifølge Bauman (2004) handler metafysisk audisme altså om tanken om at menneskers identitet er koblet sammen med språket og måten vi forstår og definerer hva språk er. En annen som også viser til dette er Brenda Jo Brueggemann (1999) som skriver at: «Language is human; speech is language; therefore deaf people are inhuman ...» (Brueggemann, 1999, s. 11). Ved å se på talespråket som det som skiller mennesker fra dyr kan det lett bli tolket i retningen av at døve og hørselshemmede ikke er mennesker på samme måte som de som hører. Dette er fordi døve og hørselshemmede bruker tegnspråk og ikke talespråk og blir dermed umenneskelige (Bauman, 2004, s. 242 – 243). En annen definisjon som skulle omfatte mer av det sosiologiske aspektet ved metafysisk audisme og samtidig oppklare Baumans definisjon var definisjonen Eckert og Rowley (2013) kom med. Deres beskrivelse av metafysisk audisme omhandler diskriminering og forskjellsbehandling både på strukturelt og skjematisk grunnlag som retter seg mot identiteten og autonomien til den døve, samt at det er holdninger som skal rasjonalisere undertrykkelsen av døve (Eckert & Rowley, 2013, s. 106 – 107).

Laissez-faire audisme

Laissez-fair er fransk og betyr «la det gå», og ved å ha det norske ordet i bakhodet kan det kanskje være noe lettere å forstå hva denne formen for audisme går ut på. Eckert (2010) forklarer det slik: «a postmodern perspective, where the human identity of the deaf is acknowledged, but autonomy is denied or denigrated» (Eckert, 2010, s. 329). Dette betyr at døve anerkjennes for den funksjonsnedsettelsen de har, men på grunn av at majoriteten i samfunnet de lever i er hørende blir autonomien deres redusert. Eckert (2010) trekker frem at Laissez-faire audisme kan sammenliknes med Laissez-faire rasisme som baserte seg på at de afro-amerikanske selv hadde satt seg i den situasjonen de var i og fortjente derfor ikke hjelp av samfunnet rundt. Laissez-faire audisme kan derfor sees på som en kulturelt styrt audismeform i motsetning til andre typer audisme som går mer på det personlige (Eckert, 2010, s. 329). Eckert og Rowley (2013) viser også til at laissez-faire audisme kan være litt vanskeligere å få tak på i samfunnet, men at man må huske at hver gang en døv eller hørselshemmet havner i en situasjon der deres menneskelighet reduseres på grunn av deres funksjonsnedsettelse er det audisme (Eckert & Rowley, 2013, s. 108).

Omvendt audisme

En form for audisme som er viktig å ta med, er omvendt audisme. Denne formen for audisme tenker man kanskje ikke over med det første, men er viktig å belyse for å få et helhetlig bilde på hva audisme er. Omvendt audisme dreier seg blant annet om døve som bruker tegnspråk, men de undertrykker eller ekskluderer hørende som ønsker å bruke tegnspråk eller som vil lære seg det. Denne formen for audisme tar også for seg hørende tegnspråkbrukere som mener at hørende generelt ikke bør bruke eller lære seg tegnspråk. Det er gjerne døve som mener og aksepterer tankegangen om at det å være hørende er bedre enn å være døv. Også døve som ikke vil bruke tegnspråk, men som prøver å kun bruke stemmen og som er imot å lære tegnspråk, tilhører denne kategorien. Det er derfor viktig å nevne at det ikke kun er hørende som utøver audisme, men at også døve selv kan utøve audisme. Den omvendte audismen kan føre til tap av støtte fra ulike grupper i samfunnet som ellers ville vært bidragsyttere inn i døvekulturen (Cripps & Supalla, 2012, s. 97).

Praksiser av audisme

På samme måte som at det er ulike teorier på hva audisme er finnes det også ulike teorier på praksiser av audisme, altså hvordan audisme blir utført mot døve og hørselshemmede individer uavhengig av hvilken teorigruppe de tilhører.

Intensjonell, uintensjonell og dysbevisst audisme

Atcherson og Wilson (2017) presenterte en tredelt forståelse av audisme. Den første kategorien er intensjonell audisme, som kanskje er en ganske selvforklarende type audisme og en svært grov form for audisme. Denne kategorien for audisme beskrives som der det er klar og bevisst undertrykkelse av døves evner eller rettigheter. I intensjonell audisme er det også hensikten å rakke ned på døve, hørselshemmede eller de som bruker tegnspråk (Atcherson & Wilson, 2017, s. 21).

Den andre kategorien for audisme som Atcherson og Wilson (2017) trekker frem er uintensjonell audisme, og blir definert som «audist acts that are often unconscious, especially to those who perpetrate them» (Atcherson & Wilson, 2017, s. 21). Den uintensjonelle audismen er der hvor en audistisk handling blir utført, men intensjonen med handlingen er godt ment og personen som undertrykker forstår ikke selv i situasjonen at dette er audisme. Det kan for eksempel være hendelser der hensikt er å hjelpe en døv eller hørselshemmede person, men måten det skjer på gjør at man ubevisst undertrykker den døve (Atcherson & Wilson, 2017, s. 21).

Den siste formen for audisme som Atcherson og Wilson (2017) presenterer er dysbevisst audisme. Her er det døve eller hørselshemmede individer, som i utgangspunktet tilhører gruppen som blir diskriminert, som diskriminere og undertrykker andre døve eller hørselshemmede. Bakgrunnen kan være at noen døve eller hørselshemmede individer føler en tilknytting til de hørende sine ideologier og på bakgrunn av dette utfører audisme mot andre døve eller hørselshemmede (Atcherson & Wilson, 2017, s. 22).

Åpenlys, skjult og negativt forsterkende audisme

Audisme kan både forklares gjennom teorier og praksiser, altså hvordan audisme utføres i praksis. Eckert og Rowley (2013) viser til at audismens praksis kan deles inn i tre ulike kategorier. Den første er åpenlys audisme som går ut på at maktforskjellene mellom minoriteten og majoriteten er så store at majoriteten ikke klarer å se eller oppdage hvordan deres holdninger og tanker påvirker minoriteten. Åpenlys audisme kan også foregå i mer bevisste former ved at majoriteten rett og slett ikke bryr seg om hvordan deres holdninger og tanker påvirker minoriteten (Eckert & Rowley, 2013, s. 108). Skjult audisme er vanskeligere å oppdage og er, som det ligger i navnet, ofte mer skjult. Eckert og Rowley (2013) bruker et eksempel om en døv person på jobbintervju for å forklare denne form for praktiserende audisme. I dette eksempelet møter ikke tolken opp til avtalt tid, og arbeidsgiver tilbyr å finne et nytt tidspunkt til nytt jobbintervju for at tolken skal være til stedet.

Dette setter den døve arbeidstakeren i en ugunstig posisjon i et presset jobbmarked ved at arbeidsgiver kan velge å gi en annen jobben før den døve rekker å ha sitt intervju (Eckert & Rowley, 2013, s. 108). Den siste formen for audismepraksis som Eckert og Rowley (2013) beskriver er negativt forsterkende audisme. Det kan være vanskeligere å forstå for et individ at han eller hun utfører negativt forsterkende audismen. Her handler det om at mennesker synes det er vanskelig med ulikhetene mellom seg selv og den døve og de kan føle på nervøsitet og angst i møte med døve mennesker. En person kan være åpen og imøtekommende, men forskjellene og angsten i møte med den døve gjør at dette endrer personens oppførsel og holdninger i møte med den døve eller den døve kulturen (Eckert & Rowley, 2013, s. 109).

Teori og praksiser sett i lys av hverandre

For å forsøke å få en dypere og bedre forståelse av alt audismebegrepet rommer, kan man se på hvordan de ulike teoriene henger sammen med de ulike praksisene litteraturen presenterer. Noen som har gjort nettopp dette er Eckert og Rowley (2013), og det er deres artikkel som vil ligge til grunn i flere av punktene når vi skal se på sammenhengen mellom audismeteori og audismepraksis.

Individuell åpenlyst audisme

Denne formen for audisme er rasjonalisert av enkeltindividers negative stereotypiske antakelser om døve som går på blant annet deres intelligens, oppførsel og seksualitet. Den individuelle åpenlyse audismen handler også om hvordan enkeltindivider antar at døvekulturen er mangelfull, avviser døves erfaringer og åpenlyst promoterer strukturelle forskjeller. Eckert og Rowley (2013) trekker frem eksempler på individuell åpenlyst audisme som når hørende personer sier «bare glem det» hvis en döv ikke oppfatter det personen sa, eller om den hørende nekter å skrive ned det en ønsker å si til den døve (Eckert & Rowley, 2013, s. 110 – 111).

Individuell skjult audisme

Under denne formen for audisme finner man at personer med audistiske holdninger har lett for å skjule eller benekte sine fordommer mot døve og hørselshemmede. Dette kan komme til uttrykk når det ikke finnes noen lov eller sosiale regler som fører til at en audist muligens kan skjule den strukturelle barrieren som er reist eller forsterket, eller late som om de ikke har noe imot døve og hørselshemmede (Eckert & Rowley, 2013, s. 111). Eckert og Rowley (2013) viser dette med et eksempel om at arbeidsgivere ønsker å ansette flere døve, men at det ikke er noen med riktig

kompetanse eller kvalifikasjoner. Her kan det hende at døve som søkte på disse jobbene ikke er kvalifisert, men denne unnskyldningen ikke kan brukes når det er utlyste stillinger som ikke krever kompetanse eller kvalifikasjoner. Denne unnskyldende forklaringen kan heller ikke brukes hvis en ansatt gjør et betydelig forsøk for å påvirke valg i en rekruterings- eller utvalgsprosess (Eckert & Rowley, 2013, s. 111).

Individuell negativt forsterkende audisme

I denne kombinasjonen av teori og praksis får vi en form for audisme hvor likestillingsorienterte individer mener at døve og hørselshemmede personer skal ha samme tilgang til samfunnet som alle andre. Disse individene hevder at de ikke har noen fordommer mot døve og at de ikke opplever ubehag eller at de blir flau over døve i samfunnet. Nøkkelen til hvorfor dette er en form for audisme ligger i at likestillingsverdiene disse individene fronter har negativ innvirkning for de døve i samfunnet. Eksempelet Eckert og Rowley (2013) bruker her er tolker som filtrerer bort informasjon når de tolker uten tillatelse av den døve (Eckert & Rowley, 2013, s. 111).

Institusjonell åpenlys audisme

Denne formen for audisme baserer seg på privilegier og holdninger som påvirker døve i negativ forstand på et institusjonelt nivå. Det er altså en åpenlys utestengelse, isolering og avvisning av døves praksis. Et eksempel på institusjonell åpenlys audisme er da Milan konvensjonen i 1880 gjorde slutt på bruk og læring av tegnspråk i klasserom. Denne type handlinger som gjort på et institusjonelt nivå undertrykker bruken av tegnspråk og gjør det helt åpenlyst. Eckert og Rowley (2013) presiserer at denne type audisme er ikke noe som bare tilhører fortiden, men det skjer også i dagens samfunn (Eckert & Rowley, 2013, s. 112).

Institusjonell skjult audisme

Institusjonell skjult audisme handler om at døve og hørselshemmede ikke har like rettigheter på for eksempel på en arbeidsplass, men at denne typen audisme ikke kommer så lett til syne. Det kan for eksempel være at døve arbeidstakere ikke har tilgang på tolk i møter. Til tross dette kan det hende at en medarbeider eller leder skriver en lapp den med informasjonen som de mener er viktig og gir det til den døve arbeidstakeren. Informasjonen som er skrevet på lappen kan enten være mangelfull eller det kan være selektert informasjon som gis den døve arbeidstakeren. Dette kan føre til at den døve har redusert tilgang til informasjon i forhold til de andre ansatte på arbeidsplassen (Eckert & Rowley, 2013, s. 112).

Institusjonell negativt forsterkende audisme

For å forstå den institusjonelle negativt forsterkende audismen og hva den innebærer bruker Eckert og Rowler (2013) et eksempel for å forklare hva dette går ut på. De har tatt utgangspunkt i yrkesrehabiliteringsinstanser som har som hovedmål å hjelpe døve som sliter med å få seg jobb ute på arbeidsmarkedet. De som jobber som casearbeidere på yrkesrehabiliteringen kan ha en oppfatning av seg selv som likestilt når det gjelder døves muligheter, til tross for at mange av dem ikke har ferdigheter innenfor tegnspråk. Problemet kommer til syne dersom casearbeider fraråder døve å satse for høyt når det gjelder arbeidsambisjoner. Årsaken til dette er at yrkesrehabiliteringen vil ha klientene sine fort ut i arbeid og de døve som ønsker å satse høyere vil bruke lenger tid i rehabiliteringsprogrammet og dermed også bruke mere av systemets penger. Dette gjør at flere døve blir dyttet ut i arbeidslivet tidligere og ender opp med lavere kompetanse, noe som igjen vil påvirke døvesamfunnet og den totale kompetansen døve sitter på (Eckert & Rowley, 2013, s. 112 – 113). Tanken rundt yrkesrehabiliteringen for døve er god, men ettersom systemet og casearbeiderne som jobber der fraråder døve å ta de høyeste utdanning og heller dytter dem ut i arbeidslivet tidlig, blir dette institusjonell negativt forsterkende audisme.

Metafysisk åpenlyst audisme

Det at døve har blitt nektet å eie sin egen eiendom, at de ikke kunne gifte seg og på denne måten blitt fratatt menneskerettigheter, stammer fra antakelser om at en døv person ikke er et fullverdig menneske. Selv om disse holdningene er borte i dag, så sitter det fremdeles igjen elementer av denne tenkningen. Det er akkurat denne type handlinger som er metafysisk åpenlyst audisme (Eckert & Rowley, 2013, s. 113). Eckert og Rowley (2013) trekker frem et viktig eksempel på hvordan noen av disse elementene sitter igjen i dagens samfunn. Det er gjort en undersøkelse som sier at hørende foreldre verdsetter livet til en ufødt hørende baby høyere enn livet til en ufødt døv baby. Et mulig resultat av dette kan være antakelsene om at en døv person ikke kan bli lege eller advokat, fremdeles er til stede i samfunnet. Det er da tanken om at hørsel har en direkte sammenheng med individets intelligens (Eckert & Rowley, 2013, s. 113).

Metafysisk skjult audisme

Innenfor den metafysiske skjulte audismen finner vi ideen og tanken om at en døv person ikke er i stand til å håndtere sitt eget liv. Resultatet av en slik tankegang kan være at den døve blir nektet sin autonomi på bakgrunn av den døves kulturelle og fysiske forskjell fra majoriteten (Eckert & Rowley, 2013, s. 113 – 114). Metafysisk skjult audisme er ikke like lett å sette fingeren på slik som

metafysisk åpenlyst audisme. Eckert og Rowley (2013) viser dette i et eksempel om at når et døvt par ønsker å starte familie er det mange som mener det er lurt at de får genetisk veiledning og testing før de bestemmer seg for å få barn. Denne handlingen kan være godt ment, men opplevelsen kan være at det er mindre ønskelig og attraktivt å få et døvt barn for paret som ønsker å starte familie. Det kan i tillegg tenkes at noen mener at døve par ikke er i stand til å oppdra et døvt barn. Det er denne type handlinger som blir metafysisk skjult audisme (Eckert & Rowley, 2013, s. 113 – 114).

Metafysisk negativt forsterkende audisme

En metafysisk negativt forsterkende audist unngår problematikken rundt inkludering og unngår spørsmål om døves autonomi. To spørsmål som svært ofte stilles døve er «Kan du lese på munnen?» og «Er du født döv?» (Eckert & Rowley, 2013, s.114). Dette er en måte for en hørende person å undersøke om en döv person har noe mulighet til å kommunisere med den hørende majoriteten. Det er også ofte en forventning om at det er den døve som må nærme seg den hørende i kommunikasjonsmåte og ikke den hørende som må nærme seg den døve i kommunikasjonsmåte. For å tydeliggjøre den metafysiske negativt forsterkende audismen blir det brukt et eksempel fra Bauman (2008) der han skriver at det stilles spørsmål ved hvor trist det må være for en forelder å ikke kunne høre sitt barn si «jeg elsker deg» for første gang. Men hva er egentlig forskjellen mellom å høre et barn si «jeg elsker deg» og det å se at et barn sier det samme på tegnspråk? (Bauman, 2008, s. 43). Dette er et tydelig eksempel på hvordan døve og andre som bruker tegnspråk blir degradert som mennesker bare på grunn av at de ikke bruker talespråket (Eckert & Rowley, 2013, s. 115).

Laissez-faire åpenlys audisme

En form for laissez-faire åpenlys audisme skjer ofte når en döv person indentifiserer seg som döv til en hørende person for å kommunisere, men den døve personen blir umiddelbart avvist av den hørende. Dette er med på å påminne den døve om at han/hun blir sett ned på. En annen måte dette kommer frem på er når en hørende overser en döv persons nærvær. Dette kommer lett til syne når en hørende tydelig viser misnøye ved å kommunisere via en tolk, og i stedet for å snakke til den døve snakker den hørende direkte til tolken og sier «fortell han/hun at jeg sa ...» (Eckert & Rowley, 2013, s. 115). Dette kan blant annet komme av at den hørende ikke er vant med å bruke tolk, men det kan også være en uvane den hørende har tilegnet seg selv om den hørende har fått beskjed om å slutte med det. Det blir tydelig at den hørende ser på tolken som en ulempe i stedet for en bro i kommunikasjonen mellom to parter (Eckert & Rowley, 2013, s. 116).

Laissez-faire skjult audisme

Laissez-faire åpenlys og Laissez-faire skjult audisme har mye til felles, men der Laissez-faire åpenlys audisme legger skylden på døvekulturen legger Laissez-faire skjulte audisme mer skylden på døves ledere i å feile med å oppfylle døvesamfunnets muligheter. En Laissez-faire skjult audist vil nekte for at audisme eksistere og at kognitiv, intellektuell og kulturell overlegenhet hos de hørende er gammeldagse stereotyper. Denne formen for audisme kommer til syne når for eksempel en döv lykkes og har et gjennombrudd i utdanningssystemet, men deres suksess ugyldiggjøres eller ignoreres. Det kan være en person som sier «Det er fint at tegnspråk fungerer for deg, men ...» og så kommer det en nedverdiggende kommentar om døves kultur eller samfunn. Suksessen til den døve blir da behandlet som om en person har overkommet sin funksjonshemming istedenfor at en döv person har overvunnet fordommene og audismen som er der (Eckert & Rowley, 2013, s. 116).

Laissez-faire negativt forsterkende audisme

Laissez-faire negativt forsterkende audister mener de støtter døves autonomi, men pålegger dem samtidig heteronomi. I tillegg benekter de at audisme eksisterer i postmoderne tid, samtidig som de unngår tanken om at strukturelle ulikheter finnes og de antar at «mainstreaming» er en suksess (Eckert & Rowley, 2013, s. 116). «Mainstreaming» som Eckert og Rowley (2013) henviser til dreier seg om at døve er lovet å bli integrert på ulike arenaer som for eksempel i klasserommet sammen med hørende, men dette har man ikke lyktes med. Døve har ofte blitt plassert i spesialundervisning i stedet for å integreres i klasserommet. Det trekkes også frem at døve kan ha flere «lag» av identitet, men problemet ligger ofte i at døve og hørselshemmede blir stemplet som funksjonshemmede og de stereotypene dette medfølger (Eckert & Rowley, 2013, s. 117).

Omvendt og dysbevisst audisme

Cripps og Supalla (2012) presenterte tanken om den omvendte audismen der enten døve eller hørende tegnspråkbrukere undertrykker andre som ønsker å bruke tegnspråk, samt at man har døve som støtter tankegangen om at hørende er overlegne i forhold til døve i samfunnet (Cripps & Supalla, 2012, s. 97). Her kan man se noen likhetstrekk til det Atcherson og Wilson (2017) definerer som dysbevisst audisme. Den dysbevisste audismen går på at døve eller hørselshemmede undertrykker eller krenker andre døve og hørselshemmede når de begge i utgangspunktet tilhører døvesamfunnet og døvekulturen. Det kan blant annet skyldes at noen døve føler en større tilknytning til de hørende ideologier i forhold til de døve ideologiene (Atcherson & Wilson, 2017, s. 23). Dette viser at disse to begrepene i utgangspunktet omhandler samme problematikken innenfor audismen,

der døve undertrykker og krenker andre døve. Når det er sagt har de to begrepene også sin særegenhet noe som gjør at for å ha den helhetlig forståelse av audismebegrepet er det viktig å ha kunnskap om både den omvendte og den dysbevisste audisme, selv om de ved første øyekast kan virke like.

Litteraturens ulike audismepraksiser

Som vi nå har sett på har Eckert og Rowley (2013) sett på sammenhengen mellom audismens teoribegreper og audismens praksiser. En annen duo som har presentert ulike praksiser innenfor audisme er Atcherson og Wilson (2017). Vi skal nå forsøke å se om det er noen sammenheng mellom disse to forståelsene av audismepraksiser. Det er da viktig å huske at slike sammenlikninger ikke er svart/hvitt, men ved å sette det litt på spissen vil det være lettere å se sammenhenger.

Atcherson og Wilson (2017) sin intensjonelle audisme som er den formen for audisme som er bevisst og de handlingene som gjøres har til hensikt å utføre en form for audisme. Her kan man trekke en viss parallell til Eckert og Rowley (2013) sin åpenlyse audisme der audismen ikke forsøkes å gjemmes bort, men som det ligger i begrepet at den er åpenlys. Den åpenlyse audismen kan også være bevisste krenkende handlinger, og det er nettopp det som gjør at vi kan se en likhetstrekk mellom åpenlyst og intensjonell audisme. Når det er sagt kan også Eckert og Rowley (2013) sin skjulte audisme kobles sammen med den intensjonelle audismen. Bare fordi audismen er mer skjult betyr ikke det at den også er uintensjonell, den kan fortsatt ansees for å være intensjonell (Eckert & Rowley, 2013, s. 108), men det er ikke bare disse begrepene vi kan se sammenhenger mellom. Atcherson og Wilson (2017) presenterer også begrepet uintensjonell audisme der individer eller samfunnsstrukturer ubevisst utfører audistiske handlinger. Her er det nok den negativt forsterkende audismen til Eckert og Rowley (2013) som er de to praksisene som trolig har mest til felles. I den negativt forskrekkende audismen kan det være vanskelig for enten individer eller samfunnsstrukturer å forstå at de utøver audisme og det er nettopp dette som også kjennetegner den uintensjonell audismen (Eckert & Rowley, 2013, s. 109). Altså ser man at selv om flere forskere på ulike måter utdyper og forklarer hva som ligger i begrepet audisme, kan mye av dette sees i sammenheng og noen av de ulike begrepene overlapper hverandre til en viss grad.

Perspektiver på audisme

Frem til nå er det blitt presentert både teorier og praksiser på audisme samt at noen av disse er sett i lys av hverandre. Det er ikke bare audismeteorier og audismepraksiser som presenteres i litteraturen som finnes på området, men det presenteres også erfaringer, refleksjoner, opplevelser og historier fra personer som har opplevd ulike former for audisme som beskrives. Oppgaven vil nå dreie sitt fokus fra teorien om audisme inn på individene som beskriver og gir eksempler på hvordan de har opplevd audisme.

Erfaringsbasert audisme

Sherly Ballenger (2013) har presentert en artikkel som blant annet hadde som hensikt å utforske grunnleggende audisme i litteraturen, samt presentere erfaringsbasert audisme fra voksne døve mennesker. Ved å studere disse eksemplene kan man se om det er noe samsvar mellom teorien og de opplevelsene og erfaringene som skjer i den virkelige verden. Audisme er ikke bare en terminologi til bruk for forskere og i litteraturen som beskriver undertrykkelse og diskriminering av døve, det har også vist seg å være et godt begrep for døve og hørselshemmede ved å hjelpe dem til å forstå og sette ord på deres erfaringer. At audisme er et nyttig begrep for døve og hørselshemmede blir ekstra tydelig da man kan se at flere døve har promotert og fremmet dette begrepet i ulike forumer og medier (Ballenger, 2013, s. 122 - 123).

Et eksempel på nettopp dette er et utdrag fra den politiske bloggen *Daily Kos* som blir presentert i artikkelen til Ballenger (2013). Der trekkes det frem innlegg fra flere personer som skriver om opplevelser på jobb og i privatlivet ellers der de blir sett ned på og snakket til på en nedverdiggende måte. Det er også handlinger og holdninger som vitner om at den hørende tenker på den døve som mindre intelligent i tillegg til at de blir ignorert kun på bakgrunn av deres reduserte evne til å høre. En person skriver blant annet følgene i bloggen «...and treated like I was stupid when i missed conversation.» (Ballenger, 2013, s. 123). Denne bloggen viser til flere eksempler på individuell audisme fra Baumans (2004) teorier om audisme i tillegg til både intensjonell og uintensjonell audisme fra Atcherson og Wilsons (2017) forklaringer på audismepraksiser. Den individuelle audismen kan kobles til der personene i bloggen forteller om at enkeltpersoner har fortalt dem at de er dumme eller uintelligente basert på deres reduserte hørsel. Det vil si at den hørende i situasjonene som er beskrevet har en dømmende adferd og ser på seg selv som overlegen i forhold til den døve (Bauman, 2004, s. 240). Dette eksempelet som er trukket frem for å beskrive den individuelle audismen er også et eksempel på en intensjonell audisme praksis der den hørende slenger skjellsord

til den døve. Det trekkes også frem et eksempel på uintensjonell audisme der det er en døv person som forteller om at han jobber i en oppdragsbasert jobb der han er avhengig av å få samarbeidspartnere i andre firmaer. Når han ber om å få tolk i forhandlingsmøter opplever han å bli nedprioritert. Dette skjer ikke nødvendigvis fordi selskapene betviler den døves kompetanse på fagfeltet, men fordi det trolig føles enklere og mer kjent å forholde seg til hørende (Ballenger, 2013, s. 123). Her blir det utført audisme, ikke nødvendigvis bevisst fra selskapenes side, men det gjøres likevel på bakgrunn av den døves behov for tolk og dermed også dens evne til å høre. Altså blir dette uintensjonell audisme (Atcherson & Wilson, 2017, s. 22). Går vi et skritt videre i dette eksempelet kan vi også trekke inn Eckert og Rowley (2013) sin forståelse av skjult audismepraksis. Den døve personen er helt avhengig av å ha møter med samarbeidspartnere i sin jobb, men når han etterspør tolk til møtene møter han skult audisme i form av at oppdragsgiverne nedprioriterer han på grunn av hans funksjonsnedsettelse (Eckert & Rowley, 2013, s. 108).

Et annet eksempel Ballenger (2013) viser til er en kommentarer skrevet på et diskusjonsforum for og av døve, *Deaf Echo*, der det ble diskutert ansettelsen av en ny president ved Gallaudet University, et universitet for døve og hørselshemmede. Kommentaren som trekkes frem viser en døv person som ikke stiller seg bak de protestene som var kommet mot den nye presidenten ved universitetet. I innlegget sier personen at alt de protesterende studentene gjør er å finne negative ting den nye presidenten . Videre skriver han «I can't find any reports from protestors that provide suggestions on how to improve the university; only that Fernandes must resign.» (Ballenger, 2013, s. 124). Det den døve som kritiserer de andre døve studentene ved universitetet gjør, er at personen bruker det Atcherson og Wilson (2013) kaller for dysbevisst audisme. Utgangspunktet for dette diskusjonsforumet er at det er et forum for og av døve, noe som indikerer at alle i forumet tilhører eller har en tilknytning til den døve kulturen. Innlegget som trekkes frem har til hensikt å rakke ned og kanskje også provosere de døve studentene i forumet. Det er altså en døv som går imot andre døve, ergo et eksempel på dysbevisst audisme (Atcherson & Wilson, 2013, s. 23).

En studie gjort av Napier, Oram og Young (2019) så på samspillet mellom ikke-tegnspråk brukende hørende og døve tegnspråkbrukere på hørende arbeidsplasser og hvordan dette påvirket døve på en slik arbeidsplass. Et av funnene som presenteres i studien var de hørendes opplevelse av det å klare å bli kjent med sine døve kollegaer sosialt sett utenfor jobb. Flere kollegaer uttrykte at dette var svært vanskelig på grunn av deres vanskeligheter med å kommunisere sammen og at dette forplantet seg videre inn i hvordan de jobbet sammen med sin døve kollega. Det kommer ikke frem at dette var vondt ment, men rett og slett en konsekvens av kommunikasjonsutfordringene (Napier et al., 2019, s.

98 - 100). De hørende personene som forteller om hvordan de ønsket å skape sosiale relasjoner, men rett og slett synes det ble for vanskelig, er et eksempel på uintensjonell audisme. De hørende ønsker ikke å forskjellsbehandle, men som et resultat av deres manglende ferdigheter innen tegnspråk er det uintensjonell audisme som blir resultatet (Atcherson & Wilson, 2017, s. 21). Man kan også tenke seg at dette eksempelet er en form for det Bauman (2014) betegner som institusjonelle audisme ved at samfunnet og arbeidsplassen krever at man kjenner sine kollegaer både i jobbsammenheng, men også sosialt utenfor jobben for å optimalisere arbeidet. Problemet blir da at samfunnet ikke er godt nok tilrettelagt for at dette kan skje. Dette resulterer ofte i at de hørende synes det blir for vanskelig og finner ingen passende sosiale arenaer de kan dele med sine døve kollegaer (Bauman, 2004, s. 241).

Videre i studien presenterer Napier, Oram og Young (2019) ulike erfaringer fra de hørende på arbeidsplassen om hvordan tolk delvis løser noen utfordringer, men at det å bruke tolk også medfører en forsinkelse i samtaleflyten. Dette fører til at de hørende primært ser på tolken som et hjelpemiddel for den døve. Et annet funn fra denne studien er hvordan de hørende og den hørende arbeidsplassen kommuniserte med den døve, og at dette baserte seg på de hørendes premisser og normer. Det var spesielt de som følte seg ukomfortable og dumme når de skulle kommunisere med den døve uten tolk som tilhørte gruppen der den hørendes normer trumfet. I disse situasjonene hvor den hørende synes det var ukomfortabelt og vanskelig å forstå den døve, måtte den døve ofte senke språknivået, gestikulere mer og vokalisere istedenfor å bruke tegnspråk for at den hørende skulle forstå.

Utfordringer her ligger i at det alltid var den døve som måtte tilpasse seg den hørende for at de skulle forstå hverandre (Napier et al., 2019, s. 102 – 103). Erfaringene som skisseres er eksempler på negativt forsterkende audisme nettopp fordi de hørende på arbeidsplassen forteller at de opplever det vanskelig å kommunisere med de døve. Det er denne negativt forsterkende audismen som forårsaker at den døve enten må gestikulere mer, vokalisere eller tilpasse seg på andre måter (Eckert & Rowley, 2013, s. 109). Det kan også tenkes at man kan se på disse utfordringene i lys av metafysisk audisme. På arbeidsplassen der studien ble gjennomført virker det som at kommunikasjon sto sentralt, noe det naturlig nok gjør på mange, om ikke alle arbeidsplasser. Kommunikasjonen i dette tilfelle har nesten et likhetstegn til talespråket, noe som indikerer at tegnspråk er et uegnet språk å kommunisere på. Dette fører til at den døve må ta etter den hørende og bruke vokalisering. Det er ikke nødvendigvis arbeidsplassens feil, men samfunnet arbeidsplassen er en del av. Samfunnsstrukturen gjør at døve opplever at de ikke kan bevare sin fulle identitet, men må innrette seg etter de hørendes premisser siden deres identitet ikke passer optimalt inn på de hørendes arbeidsplass (Bauman, 2004, s. 242).

Oppsummering

Utgangspunktet for denne oppgaven var en litteraturgjennomgang med fokus på begrepet audisme. Som vi har sett i teorigrunnet til oppgaven har mye skjedd siden Humphries introduserte begrepet som skulle definere undertrykkelsen av døve i 1975. Det å ha et begrep som skal romme alt innenfor krenkelser og undertrykkelser av døve og hørselshemmede gjør at begrepet må ha mange aspekter for å dekke ulike situasjoner og arenaer der det kan forekomme slike handlinger, altså audistiske handlinger. Når man ser på litteraturen som ligger til grunn for denne oppgaven utpeker det seg to hovedsider ved begrepet audisme som er viktig for grunnforståelsen når man ser på audisme, audismeteorier og audismepraksiser.

De første typene av audisme oppgaven tok for seg var audismeteoriene, altså de forskjellige nivåene i samfunnet og tankegangene vi kan definere audisme ut ifra. Her var det fem forskjellige kategorier som ble satt i fokus: *individuell*, *institusjonell*, *metafysisk*, *laissez-faire* og *omvendt audisme*. Ut fra litteraturen kommer det altså frem at audisme kan skje på individ nivå mellom to eller flere personer, men det kan også skje på samfunnsstrukturelt nivå ved at samfunnet prioriterer eller nedprioriterer noen grupper mennesker. Men audisme kan også ha et større og mer grunnleggende utgangspunkt i forhold til hvordan mennesker og språk defineres i samfunnet. Gjennom den metafysiske audismen ser man faktisk at noen definisjoner av språk og mennesker gjør døve og tegnspråkbrukere umenneskelige. Audisme foregår også ved at døve skal ta del i samfunnet på samme måte som majoriteten gjør, selv om det også finnes eksempler på døve og hørselshemmede som selv utøver audisme mot sitt døvesamfunn.

Den andre formen for audisme som presenteres i litteraturen er audismepraksiser. Her går litteraturen mer inn på situasjonene og oppførselen til individer eller samfunnsstrukturer når audismen utøves. Denne oppgaven har tatt utgangspunkt i hovedsakelig to artikler når det gjelder denne tematikken, Atcherson og Wilson (2017) og Eckert og Rowley (2013). Atcherson og Wilson (2017) forklarte audismepraksiser ved hjelp av følgende begreper *intensjonell*, *uintensjonell* og *dysbevisst audisme*. Det kom frem gjennom deres artikkel at audisme skjer både bevisst og ubevisst fra både individer og samfunnsstrukturer, og at audismen også kan være rettet mot døve av døve selv. Eckert og Rowley (2013) presenterte begrepene *åpenlys*, *skjult* og *negativt forsterkende audisme* når de skulle redegjøre for audismepraksiser. Disse begrepene innenfor audismen tar for seg hvordan audisme kan skje åpenlyst slik at omgivelsene forstår og ser at det er audisme. Det kan også foregå skjult slik at omgivelsene ikke ser, men også i noen situasjoner ikke forstår at det foregår audisme, eller det kan

være situasjoner som forsterker undertrykkelsen eller diskrimineringen av døve i negativ retning til tross for at det kanskje ikke er hensikten med handlingene.

Videre i oppgaven blir det tatt utgangspunkt i Eckert og Rowley (2013) sin krysning mellom audismeteoriene og audismepraksisene for å få en mer konkret og helhetlig forståelse av hvordan audisme oppstår. Denne oppgaven har da forsøkt å gi en systematisk gjennomgang av de forskjellige krysningene av teoriene og praksisene også noen utenfor Eckert og Rowleys artikkel. Oppgaven dreier seg så inn i en siste fase der hvor det blir hentet eksempler og historier gitt i litteraturen. Disse eksemplene og historiene blir så knyttet opp mot noen av de audismeteoriene og audismepraksisene som er presentert tidligere i oppgaven. Hensikt med dette er å gi en enda dypere forståelse av audisme og se at det som presenteres i litteraturen av ulike teorier kan man finne eksempler på i den virkelige verden.

Referanseliste

Atcherson S. R. & Wilson J. A. B. (2017). Audism and its implications for audiology. *Perspectives of the ASHA special interest groups*, 2(8), 18 – 28.

<https://doi.org/10.1177/0160597613481731>

Ballenger S. (2013). Strategies to Avoid Audism in Adult Educational Settings. *Adult learning* 24(3), 121 – 126. <https://doi.org/10.1177/1045159513489115>

Bauman, H. D. L. (2004). Audism: Exploring the Metaphysics of Oppression. *Journal of Deaf Studies and Deaf Education*, 9(2), 239 – 246. <https://doi.org/10.1093/deafed/enh025>

Bauman, H. D. L. (2008). Listening to Phonocentrism with Deaf Eyes: Derrida's Mute Philosophy of (sign) Language, *Essays in Philosophy*, 9(1), 41 – 54.

<https://doi.org/10.5840/eeip20089118>

Brueggemann, B. J. (1999). *Lend me your ear: Rhetorical constructions of deafness*. Gallaudet University Press

Cripps, J. H. & Supalla, S. J. (2012). The power of spoken language in schools and deaf students who sign. *International Journal of Humanities and Social Science*, 2(16), 86 –

102. http://www.ijhssnet.com/journals/Vol_2_No_16_Special_Issue_August_2012/10.pdf

Eckert, R. C. (2010). Toward a theory of Deaf Ethnos. *Journal of Deaf Studies and Deaf Education*, 15(4), 317 – 333. <https://doi.org/10.1093/deafed/enq022>

Eckert, R. C. & Rowley, A. J. (2013). Audism: a theory and practice of audiocentric privilege. *Humanity & Society*, 37(2), 101 – 130. <https://doi.org/10.1177/0160597613481731>

Mork, J. & Winther F. Ø. (2019, 14. august). *Døvhø*. Store Medisinske Leksikon.

<https://sml.sn.no/d%C3%B8vhet>

Napier, J., Oram, R. & Young, A. (2019) Hearing people perceiving deaf people through sign language interpreters at work: on the loss of self through interpreted communication. *Journal of Applied Communication Research*, 47(1), 90 – 110. <https://doi.org/10.1080/00909882.2019.1574018>

Winther, F. Ø. (2020, 28. april) *Hørselshemming*. Store Medisinske Leksikon.

<https://sml.sn.no/h%C3%B8rselshemming>

